

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Першотравневого районного суду міста Чернівці

16.12.2024

Чернівці, 2024

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 16.12.2024 групою НПМ здійснено відвідування Першотравневого районного суду міста Чернівці (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Ісопенко Ірина Юльянівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернівецькій області (керівник групи НПМ);

Сидоренко Олександр Олегович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Лупу Аріна Віталіївна, представник громадської організації (регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

Першотравневий районний суд міста Чернівці розташований за адресою: вулиця Головна, 150, місто Чернівці, Чернівецька область, 58000.

Керівництво суду:

Скуляк Ігор Анатолійович, голова суду;

Цап Оксана Василівна, керівник апарату суду.

Під час проведення відвідування суду відзначено, що керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень суду. Групу НПМ під час моніторингового візиту супроводжувала заступник керівника апарату суду Сербінська Валентина Іллівна.

Об'єктом відвідування є суд першої інстанції, в якому розглядаються справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності, а саме: цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку передбачених процесуальними законами.

Штатна чисельність працівників суду становить 45 осіб, у тому числі суддів – 9 осіб.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України через Територіальне управління Державної судової адміністрації України у Чернівецькій області.

Суд розміщений у двоповерховій будівлі та налічує два окремих корпусних приміщення – корпус №1 та корпус №2 (фото 1). Кожне корпусне приміщення суду має по одному основному (центральному) входу/виходу. При вході до суду розміщена кнопка виклику персоналу для маломобільних осіб.

Згідно з вимогами пунктів 8.3.3 та 8.4.2.3 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального

господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), на вхідних дверях до суду розміщено контрастно забарвлені попереджувальні смуги та наявна табличка зі шрифтом Брайля (фото 2).

При вході до приміщення суду розміщується пост співробітників Служби судової охорони, що забезпечують пропускний режим та здійснюють реєстрацію відвідувачів суду, громадський порядок і захист усіх учасників судового процесу. Наявна система відеонагляду та стаціонарний металодетектор арочного типу (фото 2).

Також з'ясовано, що на пості співробітників Служби судової охорони знаходиться медична аптечка для надання першої домедичної допомоги.

У суді розміщено чотири зали судових засідань: одна зала для розгляду цивільних та адміністративних справ та три зали судових засідань для розгляду кримінальних справ.

Дві зали для розгляду кримінальних справ облаштовані на другому поверсі корпусного приміщення суду № 1 та одна зала для розгляду кримінальних справ облаштована на другому поверсі корпусного приміщення суду № 2, в яких розміщені кабінети для підсудних з огорожею зі спеціального захисного скла, на вікнах встановлено ґрати, наявні бутлі з питною водою (фото 3, 4, 5). Зали судових засідань технічно оснащені системою відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції.

Конвоювання підсудних (засуджених) до суду здійснює Національна гвардія України та Національна поліція України.

На час візиту обвинувачені (підсудні), засуджені в суді не перебували, заявок суду на конвоювання таких осіб на день візиту не було.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 11.12.2018. За результатами попереднього відвідування НПМ встановлено порушення права на захист від катувань, жорстокого поводження, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання; на охорону здоров'я, медичну допомогу; на забезпечення безпеки в суді; а також порушення прав осіб з інвалідністю.

Слід зазначити, що недоліки та порушення, виявлені за результатами попереднього відвідування, не усунуті, надані рекомендації не виконані за винятком рекомендацій щодо надання доступу до санітарних кімнат суду.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. У порушення вимог пунктів 6.5.1 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010

№ 175 (далі – ДБН Суди), а також пунктів 9, 10 Інструкції, згідно з якими у приміщенні суду не обладнано камери для обвинувачених (підсудних), засуджених, а також приміщення для розміщення особового складу варті. Особи, які перебувають під вартою, тримаються у стаціонарному загородженні у залі судового засідання або в спеціальному автомобілі. Така практика не забезпечує роздільного тримання чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою.

2. У порушення вимог пункту 15 Інструкції у суді не встановлено систему відеонагляду у частині коридору з основного (центрального) входу/ виходу корпусного приміщення суду №1, де проходить маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених до зал судових засідань, що може створювати додаткові ризики, пов'язані з можливим порушенням прав обвинувачених (підсудних), засуджених. Також під час відвідування групою НПМ встановлено, що наявні камери відеоспостереження у несправному стані.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

3. Установлено факт порушення вимог пункту 13 Інструкції, а саме: в корпусних приміщеннях суду №№ 1 та 2 відсутній ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від конвойного автомобіля до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, у зв'язку з чим, обвинувачені (підсудні), засуджені конвоюються відкритими для третіх осіб коридорами, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку.

4. У порушення пунктів 6.5.1, 9.9 ДБН Суди в приміщенні суду відсутній спеціальний санвузол для обвинувачуваних (підсудних), засуджених.

5. Також у порушення вимог пункту 5.11 ДБН Суди та пункту 14 Інструкції в суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу (фото 7).

6. У порушенні статті 32 Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє тимчасове укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Право на охорону здоров'я, медичну допомогу (ст. 49 Конституції України).

7. Групою НПМ виявлено, що у аптечках невідкладної медичної допомоги у залах судових засідань для розгляду кримінальних справ зберігаються лікарські засоби, термін придатності яких закінчився. Окрім цього, аптечки неуккомплектовані належними лікарськими засобами (фото 8, 9).

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України) та маломобільних груп населення.

8. Відповідно до вимог ДБН В.2.2–40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність) доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 5.3, 6.1.8 та 6.3 ДБН Інклюзивність приміщення суду не обладнано внутрішніми пандусами, вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду.(фото 10).

9. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

10. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливило реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) ЄСПЛ констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поведіння.

Право на безпечні умови перебування в суді.

11. У вимог пункту 3.17 Розділу V Правил пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014

№1417 (далі – Правила пожежної безпеки), в суді встановлено частину вогнегасників, термін яких закінчився (фото 11).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Чернівецькій області:

1. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Першотравневому районному суду міста Чернівці:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2. Забезпечити приміщення для розміщення особового складу варти;

3. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

4. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання підсудних засуджених від камер до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ;

5. Забезпечити належне функціонування камер відеонагляду;

6. Вжити заходів щодо обладнання кімнати для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

7. Обладнати бокс для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або (при неможливості обладнання боксу) огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу;

8. Оновити склад аптечок невідкладної медичної допомоги;

9. Вжити заходів щодо усунення порушеної норми пожежної безпеки в частині технічного обслуговування протермінованих вогнегасників;

10. Облаштувати в суді найпростіше укриття.

До звіту додаються: фотофіксація на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з
прав людини у Чернівецькій області**

Ірина ІСОПЕНКО

Фотофіксація

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

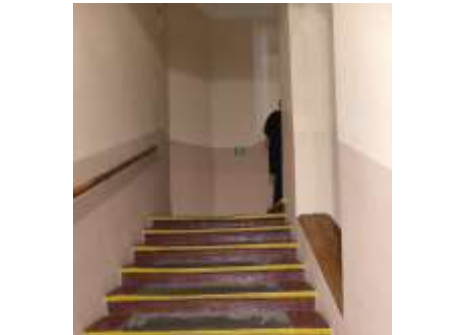

Фото 7

Фото 8

Φοτο 9

Φοτο 10

Φοτο 11

